

Sách trong đời sống xã hội

“Thép đã tôi thế đấy”, “Chiến tranh và hòa bình”, “Ruồi trâu”... là những cuốn sách gối đầu của nhiều thế hệ thanh niên khắp nơi trên thế giới. Vượt qua khoảng cách xa xôi về địa lý, rào cản ngôn ngữ, văn hóa, những tác phẩm văn học bất hủ ca ngợi tình yêu Tổ quốc, khát vọng giải phóng con người, lý tưởng sống cao đẹp đã truyền cảm hứng, tiếp lửa nhiệt huyết cách mạng cho hàng triệu người. Năm 1954, lần đầu tiên ở Việt Nam, tác phẩm nổi tiếng của nhà văn Xô Viết Nicolai Ôxtrovsxi “Thép đã tôi thế đấy” được dịch sang tiếng Việt. Trong ký ức của những người lính Điện Biên là hình ảnh trong các chiến hào mù mịt đạn bom, khói lửa, các chiến sĩ vẫn chuyển tay nhau bắn địch tóm lược tác phẩm này với cái tên “Luyện thành gang thép”. “Đời người chỉ sống có một lần. Phải sống sao cho khỏi xót xa, ân hận vì những năm tháng đã sống hoài, sống phí...”. Nữ bác sĩ Đặng Thùy Trâm là đại diện cho thế hệ thanh niên Việt Nam năm 1960, 70 của thế kỷ 20 cũng đã lấy lý tưởng sống của Pavel Korchagin (Thép đã tôi thế đấy) làm lý tưởng sống của mình. Chị và hàng vạn thanh niên Việt Nam đã gửi lại mãi mãi tuổi 20 nơi chiến trường khói lửa để tận hiến cho lý tưởng cao đẹp đó. Những tác phẩm bất hủ, những nhân vật tự cuộc đời đi vào những trang sách và từ những trang sách bước ra cuộc đời đã tiếp lửa cho bao thế hệ thanh niên Việt Nam và thanh niên thế giới nguyện cống hiến tuổi trẻ cho những ước mơ và lý tưởng cao đẹp.

Trong xã hội ngày nay, mỗi người ai cũng từng gắn bó với

Tôn vinh sách để cứu văn hóa đọc

Đó là mục đích lớn nhất trong tổ chức ngày sách Việt Nam (21/4). Năm 2017 là năm thứ 4 ngày sách Việt Nam được tổ chức trên phạm vi cả nước. Năm nay, những hoạt động hưởng ứng ngày sách Việt Nam tại Thái Bình cũng được tổ chức rộng rãi với nhiều hoạt động ý nghĩa.

Siêu thị sách và thiết bị trường học cung cấp hàng chục thể loại sách phục vụ bạn đọc.

sách. Ngày còn thơ bé là những câu chuyện cổ tích qua “sách truyền khẩu” của bà, của mẹ. Đến tuổi đi học tiếp cận với sách giáo khoa. Lớn lên, chúng ta đón nhận bao thể loại sách từ kỹ năng sống, y học thường thức, văn học cổ điển đến thiên văn học... Sách là người bạn, người thầy mở ra cho chúng ta chân trời tri thức, cho ta hiểu biết về cuộc sống, về sự bao la của vũ trụ, sách cũng dạy cho ta những điều nhỏ bé, giản dị nhất trong cuộc sống. “Sách là ngọn đèn bất diệt của trí tuệ loài người”.

Tôn vinh sách, để cao văn hóa đọc

Đạo một vòng quanh thành phố Thái Bình, không khỏi trăn

trở khi số lượng quán nhậu, quán “nét” cứ tăng lên từng năm còn các cửa hiệu sách thì hầu như vắng dậm chân tại chỗ. Nếu so sánh với sự phát triển chung của xã hội thì sự phát triển của sách tại Việt Nam có phần khiêm tốn. Truyền hình, internet, các thiết bị công nghệ thông minh đã ngốn hết thời gian dành cho sách của mỗi người. Những người đam mê sách không phải đã vắng bóng nhưng theo nhận xét tỷ lệ họ còn không nhiều. Khảo sát tại các hiệu sách để tìm hiểu về thị hiếu đọc trong xã hội hiện nay, xu hướng đọc cũng đã có nhiều thay đổi. “Khách hàng đa dạng lứa tuổi, họ chọn nhiều thể loại sách nhưng giới trẻ hiện nay ít

quan tâm đến văn học cổ điển, họ phần lớn hay đọc tiểu thuyết ngôn tình hiện đại”, đó cũng là thực tế buồn về thị hiếu đọc trong giới trẻ hiện nay. Nhận xét về phong trào đọc, bà Vũ Thị Chiên, Giám đốc Thư viện Khoa học tổng hợp tỉnh cho biết khoảng 4 - 5 năm trở về trước, phong trào đọc giảm sút nghiêm trọng. Trước thực trạng này, ngành Văn hóa, Thể thao và Du lịch nói chung, hệ thống thư viện nói riêng đã nỗ lực cải thiện tình hình, chuyển hướng phục vụ từ “bạn đọc tìm sách” sang “sách tìm bạn đọc”. Từ đó đến nay, phong trào đọc đang có những chuyển biến tích cực. Để tăng cường đưa sách đến người đọc, những năm gần đây

Thư viện tỉnh phối hợp tổ chức nhiều hoạt động như giao lưu, triển lãm, giới thiệu sách, tặng sách cho một số tủ sách tiêu biểu, thực hiện luân chuyển sách trong và ngoài hệ thống đồng thời tích cực huy động nguồn lực xã hội hóa để đầu tư cho các tủ sách địa phương, tủ sách tư nhân, dòng họ... Song nhìn chung, sự huy động này mới nhận được sự hỗ trợ từ các nhóm đối tượng chuyên về sách như các nhà xuất bản, nhà sách, tác giả, sự hưởng ứng của các tổ chức, cá nhân cũng còn rất hạn chế.

Theo công bố của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch trung bình mỗi người Việt Nam đọc chưa đến một cuốn sách mỗi năm. Trên thế giới, người Do Thái được đánh giá có trí thông minh vượt trội bởi họ đọc sách ngay từ khi còn nhỏ và không ngừng đọc trong suốt cuộc đời. Người Pháp nổi tiếng ham đọc sách, trung bình mỗi người đọc 20 - 50 cuốn sách mỗi năm. Câu chuyện người Việt Nam ngại đọc sách đến nay đã không còn là vấn đề mới. Để cứu nền văn hóa đọc, ngày 24/2/2014, Thủ tướng Chính Phủ đã ký Quyết định số 284/QĐ-TTg lấy ngày 21/4 hàng năm là ngày sách Việt Nam nhằm khuyến khích và phát triển phong trào đọc sách trong cộng đồng. Năm 2017 là năm thứ 4 ngày sách Việt Nam được tổ chức trên phạm vi cả nước. Sau 4 năm, ngày sách Việt Nam đang dần nhận được sự quan tâm của cộng đồng, nhiều địa phương, đơn vị cũng có những hoạt động phong phú hướng ứng. Năm nay, việc tổ chức ngày sách Việt Nam trên địa bàn tỉnh cũng sớm được UBND tỉnh chỉ đạo triển khai. Theo đó, lấy trọng tâm từ ngày 18 - 28/4, các sở, ngành như Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Thông tin và Truyền thông, Giáo dục và Đào tạo... sẽ phối hợp tổ chức các hoạt động như tuyên truyền về ngày sách Việt Nam, tổ chức ngày hội sách, triển lãm, trưng bày sách, tặng sách cho các thư viện, tủ sách tiêu biểu... Những ngày này,

Bà Trần Thị Phương Thúy, cán bộ phụ trách thư viện, Trường Đại học Thái Bình

khác. Bên cạnh đó, nhà trường cũng thường xuyên tổ chức các hoạt động tuyên truyền, tăng cường các buổi ngoại khóa, giới thiệu sách, trao đổi sách... Ngày hội sách được Trường Đại học Thái Bình tổ chức những năm gần đây cũng nhằm tôn vinh giá trị của sách và lan tỏa văn hóa đọc, hướng tới một nét đẹp trong đời sống tinh thần của cán bộ, giáo viên, học sinh, sinh viên.

Bà Trần Thị Kim Thoa, cửa hàng trưởng Siêu thị sách và thiết bị trường học, Công ty Cổ phần Sách - Thiết bị trường học Thái Bình

hoạt động như triển lãm sách, tặng sách... để có nhiều bạn đọc được tiếp cận với sách và được đọc sách.

Em Nguyễn Mạnh Cường, học sinh lớp 10A1, Trường THPT Nguyễn Đức Cảnh

để dâng bắt gặp các băng rôn, khẩu hiệu hưởng ứng ngày sách Việt Nam. Tại nhiều trường học trong tỉnh cũng sôi nổi tổ chức ngày hội sách. Hy vọng, từ mỗi

ngày hội sách, phong trào đọc sẽ càng được nhân rộng và tiếp tục sôi nổi cả năm chứ không chỉ lặng như tờ sau ngày hội.

BẢO ANH - TRỊNH CƯỜNG

Thầy giáo Đặng Văn Hanh, Hiệu trưởng Trường THCS Thụy Phong (Thái Thụy)

việc học theo mô hình mới khiến việc rèn luyện kỹ năng cho học sinh không được kỹ như phương pháp truyền thống.

Ông Lê Trung Khánh, phụ huynh học sinh lớp 6A1, Trường THCS An Bài (Quỳnh Phụ)

Năm nay là năm đầu tiên con tôi học theo mô hình trường học mới. Sau hơn 1 kỳ học, tôi nhận thấy cháu có nhiều thay đổi tích cực như: tự chủ, tự tin. Tuy nhiên, với phương pháp học mới này, các cháu có ít bài tập về nhà hơn phương pháp truyền thống. Vì vậy, nếu các thầy cô giáo tăng lượng bài tập về nhà thì tôi nghĩ các cháu được rèn luyện nhiều hơn.

Một trong những khó khăn lớn đó là tại hệ thống các trường áp dụng mô hình chưa có sự đồng bộ về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, tài liệu hướng dẫn, sách giáo khoa cho giáo viên, học sinh. Hầu hết diện tích lớp học, bàn ghế học sinh... tại các trường học hiện nay đều được thiết kế cho lớp học truyền thống song với mô hình VNEN yêu cầu có không gian lớp học để thuận lợi cho tổ chức lớp học theo hình thức học sinh ngồi bàn tròn theo nhóm để phục vụ cho hoạt động thảo luận trong giờ học chứ không phải là ngồi hướng lên bục giảng. Thấy giáo Bùi Trung Kiên, Hiệu trưởng Trường THCS Lê Quý Đôn (Hưng Hà) nhận xét đối với cấp THCS, theo tiêu chí lớp học mô hình VNEN, mỗi lớp phải có 1 máy tính, 1 máy chiếu, kết nối wifi, trong khi đó cơ sở vật chất của hầu hết các nhà trường hiện nay chưa thể đáp ứng đầy đủ. Yêu cầu về cơ sở vật chất, trang thiết bị đối với mô hình trường học mới là rất cao song điều kiện cơ sở vật chất, trang thiết bị chung của hệ thống trường

học trong tỉnh nhìn chung mới chỉ đáp ứng được một phần nhỏ. Trong quá trình triển khai mô hình trường học mới tại tỉnh ta, ngoại trừ Trường Tiểu học Tự Tân là trường điểm đầu tiên của tỉnh trong thời gian đầu được hỗ trợ kinh phí và trang thiết bị, sách giáo khoa từ dự án của Bộ Giáo dục và Đào tạo, còn lại hầu hết các trường học cũng được đầu tư, hỗ trợ kinh phí cũng như trang thiết bị. Ông Đỗ Trường Sơn, Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo Thái Thụy cho biết hiện nay các khoản thu trong trường học đang được quy định chặt chẽ bởi Quyết định số 2814 của UBND tỉnh, song với yêu cầu về trang thiết bị, đổi mới không gian lớp học mà không được cấp trên hỗ trợ, cũng không thu của học sinh thì các trường học thực sự phải biết phải nhìn vào đâu để có kinh phí đầu tư. Vì vậy, không riêng Thái Thụy, cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy và học thiếu đồng bộ so với yêu cầu là điểm chung của hầu hết các trường học khi thực hiện VNEN.

Cùng với khó khăn do cơ sở vật chất, trang thiết bị, chương

Mô hình trường học mới Để lý thuyết KHÔNG XA THỰC TẾ

(Tiếp theo kỳ trước)

Kỳ 2: Nhiều nội dung chưa thực sự phù hợp

Mặc dù mục tiêu đổi mới thể hiện rõ, ưu điểm của phương pháp dạy và học của VNEN đã được khẳng định, song nhiều ý kiến cũng phân tích khi đưa áp dụng mô hình trong thực tiễn còn khá nhiều bất cập vì có nhiều nội dung chưa thực sự phù hợp với điều kiện thực tế hiện nay.

Học sinh Trường Tiểu học Quỳnh Minh (Quỳnh Phụ) học theo mô hình trường học mới.

trình học của VNEN được cho là khá bất cập. Cụ thể, nếu như với phương pháp dạy truyền thống, cùng với Toán, Tiếng việt (cấp tiểu học) hay Ngữ văn (cấp trung học), học sinh được học các môn như Địa lý, Lịch sử, Vật lý, Hóa học, Sinh học... thì nay với VNEN, các môn học này được ghép thành môn khoa học xã hội và khoa học tự nhiên. Với cấp tiểu học, giáo viên vẫn tích hợp dạy các môn phụ song với cấp THCS đang thực sự bất

cập bởi đội ngũ giáo viên THCS hiện nay được đào tạo và dạy riêng biệt Vật lý, Hóa học, Sinh học. Giải pháp mà nhiều trường đang chĩa chĩa là với chuyên đề nào thiên về môn học nào nhiều hơn sẽ bố trí giáo viên của môn học đó. “Thời khóa biểu phải thay đổi theo tuần, rất vất vả để nghiên cứu phân công thời khóa biểu” là than thở của các cán bộ quản lý giáo dục. 100% giáo viên ngành Giáo dục hiện nay được đào tạo để

dạy học theo phương pháp dạy truyền thống. Với hệ cao đẳng là 3 năm, đại học là 4 năm mới đủ điều kiện về kiến thức và phương pháp để đứng trên bục giảng, song mô hình trường học mới với phương pháp dạy gần như đổi mới hoàn toàn thì ít buổi tập huấn chưa thể cung cấp đủ kiến thức và phương pháp cho đội ngũ giáo viên để họ có thể thực hành tất những giờ học theo mô hình mới.

Thêm đó, bộ sách giáo khoa

của mô hình VNEN hiện nay là sách giáo khoa 3 trong 1 (dùng cho cả giáo viên, học sinh và phụ huynh học sinh) song theo nhận xét của nhiều nhà giáo, nội dung và chất lượng một số chuyên đề trong sách giáo khoa chưa thật phù hợp. Đặc biệt với các môn tích hợp như khoa học xã hội, khoa học tự nhiên không tổng hợp kiến thức trong cùng sách hướng dẫn có nhiều câu hỏi khó nhưng không có hướng dẫn, gây khó cho cả giáo viên chứ chưa nói đến học sinh. Đặc biệt hơn nữa là sách giáo khoa của mô hình này không thể tái sử dụng, trong khi tiền mua bộ sách giáo khoa theo mô hình trường học mới giá thành cao hơn sách theo chương trình cũ, các gia đình có hoàn cảnh khó khăn khó có thể đáp ứng điều kiện học tập cho các con. Bên cạnh đó, cũng theo nhận xét của các cán bộ quản lý, với mô hình VNEN, giáo viên chỉ có số tay lên lớp, không có giáo án cụ thể nên dẫn đến khó khăn trong việc quản lý chất lượng giờ dạy học của giáo viên. Chương trình VNEN của trường được cấp bộ, sở, phòng giao thực hiện nhưng không có tiết học mẫu, giáo viên, học sinh phải tự mày mò phương pháp học.

Cùng với những khó khăn và bất cập trên, một trong những nội dung được dư luận, đặc biệt phía phụ huynh quan tâm nhất đó là việc thành lập hội đồng tự quản của học sinh. Nhiều phụ huynh nhận xét việc “chính trị hóa” với các chức danh như: chủ tịch hội đồng tự quản, trưởng ban đối ngoại, trưởng ban học tập... cho đội ngũ cán

bộ lớp đã vô tình đặt lên vai các học sinh một sức ép về lãnh đạo. Trong khi tuổi còn nhỏ, chưa nhận thức hết được nhiệm vụ, vai trò của mình nên những danh từ mỹ miều “chủ tịch”, “trưởng ban” cùng với việc đề cao tính tự quản trong các em song đôi khi do ít có sự giám sát của giáo viên đã dẫn không ít học sinh đến những hành vi hống hách, ra oai với các bạn từ đó làm mất đi sự đoàn kết, vô tư, trong sáng vốn có trong quan hệ học trò và đây sẽ là mầm mống tạo nên bạo lực học đường, một trong những vấn đề đáng quan ngại hiện nay.

Có quá nhiều khó khăn và bất cập khi đưa mô hình trường học mới áp dụng vào thực tế mà nguyên nhân được phân tích sâu xa là do lộ trình chuẩn bị cơ sở vật chất, trang thiết bị cũng như công tác đào tạo đội ngũ chưa dài hơi dẫn đến lúng túng, bị động trong quá trình tổ chức thực hiện. Nhiều người ví trong điều kiện thực tế của giáo dục và nền kinh tế - xã hội như hiện nay của Việt Nam, việc áp dụng mô hình trường học mới chẳng khác nào một chiếc áo hẹp dành cho một cơ thể lớn. Nói rộng hơn, mục tiêu tốt đẹp của mô hình VNEN cũng như lý tưởng về xây dựng chủ nghĩa xã hội. Nếu chúng ta nóng vội, muốn đốt cháy giai đoạn, áp dụng mô hình khi chưa có sự chuẩn bị chu đáo, chưa phù hợp với điều kiện thực tế sẽ dẫn đến những bất ổn không nhỏ trong công tác giáo dục và đào tạo.

(còn nữa)

TRẦN HƯƠNG - ĐẶNG ANH

Học sinh lớp 2, Trường Tiểu học Phú Châu (Đồng Hới) khởi động trước khi vào tiết học.